ארבעה אחין פרק שלישי יבמות לג.

מסורת הש"ס

באיסור כולל. לקמיה מפרש מאי איסור כולל איכא: **ואליבא דר' יוסי.** דאמר בשאר איסורי איסור חל על איסור ע"י מגו: **באיסור כולל מיחייב תרתי.** דקתני חייב משום אשת אח ומשום אחות אשה אפילו נשא מת ואח"כ נשא מי דליכא איסור מוסיף בהאי בתרא אלא איסור כוללו מגו דמיתסר בכולהו אחוותא כולל גם את זו עמהן: **לא מיחייב אלא חדא.** וכי מיחייב רבי יוסי תרתי בנשא מי ואח"כ נשא מת דאיסור מוסיף הוא. והא דקתני[ב] ר"ש אומר אינו חייב אלא משום אשת אח דאוקימנא בנשא מת ואח"כ נשא מי רבי חייא תני לה בר קפרא לא תני לה: **מעיקרא.** קודם שבא זו: **מגו דמיתסר במלאכה.** משום שבא כולל את העבודה בכלל האיסור משום שבא. והכא לא שייך מוסיף אלא מיתוסף איסור על המתיכה דהיינו עבודה והיכי דמי מוסיף כגון אי הוה מצינו למימר הכי עבודה מעיקרא אסורה לזרים ומותרת לכהנים הוה ליה שבא מגו דאיתוסף עלה איסור לגבי כהנים משום שבא איתוסף נמי לגבי דידיה משום שבא והכי ליכא למימר דהא משום שבא לא מיתסרי לכהנים: **שרי באכילה.** בקדשים דכתיב ומן הקדשים יאכל (ויקרא כא): **מגו דמיתסר באכילה.** משום טומאה חייל נמי שם טומאה על העבודה: **אלא מליקה.** כולל לא משכחת לה דהא בשעת מליקה חייבי תרוייהו כל זמן שלא נמלקה היה עליה איסור[ג] מעילה ולא זהו איסור זרות האמור בקרבן שניתר לאכילת כהנים וכשנמלקה ונרצית לכהנים פקע מינה איסור אזהרת מעילה וחייל עליה איסור זרות דזר לא יאכל[ד] ואיסור מליקה באיסור בת אחת: **מיחייב תרתי.** דהא דקאמר לעיל חייב שתים כגון שבא עליו איסור לאשת אח ואחות אשה כאחד ומשכחת לה כגון[ה] דשוויהו שליח שני אחין לקדש שתי אחיות והן עשו שליח לקבל קידושיהן ופגע שליח בשליח: **לא מיחייב אלא חדא.** וכי חייב[ו] באיסור מוסיף בנשא מי ואח"כ נשא מת כדמפרש לעיל[ז]: **כגון דאייתי שתי שערות.** היום בשבת זו דהשתא ליכא למימר כדלעיל מעיקרא שרי במלאכה ואסור בעבודה דהא לא חל שום איסור עליו עד היום דאיסור זרות ואיסור שבת יחד באו אכל הכיא שתי שערות בחול קדיש זרות עליה: **בעל מום נמי כגון דאייתי שתי שערות ואיטמי ליה.** כלומר דאיטמי קודם[ד] ג' שערות ונכתוך טומאתו ומומו הכיא שתי שערות וכשבא הנאה חלו שניהן שהרי שניהן היו חלוין עליו: **שחכך אצבעו.** והוא המוס ונטמא בתחיכתו בסכין: **בשלמא לר' חייא.** מלי לאוקומי גמרייה ודבר קפרא הכי: **כי אתנייה.** [רבי] לדידיה כרבי יוסי ולגבר קפרא כר"ש ובר קפרא הוא דטעה וסבר דר' אליבא דר' יוסי אתנייה: **אלא לבר קפרא.** דאמר רבי אליבא דר' יוסי אתנייה קולא ת"ל אליבא דמאן אתנייה לר' חייא תומרא וכי לבר קפרא שקולי משקר רבי חייא דלא אתנייה רבי ד'[לר"ש] מחייב שתים: **ואליבא דר"ש.** וה"ק רבי חייא לע"ג דפליג ר' שמעון ופטר הנ"מ בכולל אכל בכת אחת מודה הוא[ל] ולא קדיש חד לחבריה ובר קפרא אמר בכת אחת נמי פליג ר"ש: **לאפוקי לר"ש מחזקיה.** דהוה מחזקינן ליה לרבי שמעון לקולא ואיסתבע לן ר' חייא דבכת אחת מודי: **בשלמא לבר קפרא.** מלי לתרוצי לגמרייה וגמריה דרבי חייא ולמימר כי אתניין רבי פטור אליבא דר"ש וכי אתנייה לר' חייא חיובא אליבא דר' יוסי ורבי חייא הוא דטעה וסבר דרבי אליבא דר"ש אתנייה: **אלא לר' חייא.** דאמר אליבא דר"ש אתנייה רבי חיובא אלא פטורא דאתנייה לבר קפרא אליבא דמאן וכי שקורי משקר בר קפרא דלא אתנייה ר' פטורא כלל: **אמר לך רבי חייא.** ודאי בר קפרא לא משקר אלא טעי דרבי ודאי פטורא אתנייה ולא בכולהו אלא בתרתי בזר ששימש בשבת ובעל מום בטומאה דמשתכח בין ע"י כולל בין ע"י בת אחת כדאמר לעיל: ואיסור

במאי קמיפלגי באיסור כולל. הו"מ לאקשויי בשלמא לבר קפרא משתבע לאפוקי ר' יוסי מחזקיה אלא לר' חייא למה ליה אשתבועי דבה"ג דייק בסמוך אלא כאן לא תם לדקדק משום דלא קאי הכי (ח): **לא** מיחייב אלא חדא. פי' בקונטרס והא דקתני ר"ש אומר אינו חייב אלא משום אשת אח ואח"כ נשא מי דהוי איסור כולל רבי חייא תני לה ולא בר קפרא וגרלה דבר קפרא נמי תני לה ולקבלו בין רשעים גמורים:

אלא מליקה בבת אחת הוא דמשכחת לה. וא"ת היכי הויא בבת אחת והא מיד כי נמלקה הויא לה נבילה ואיסור זרות לא חייל עד אחר זריקה שיש היתר לכהנים כדאמר בפרק בתרא דמכות (דף יח: ושם) דכל היכא דקרינן ואכלו אותם אשר כופר בהם קרינן ביה וכל זר לא יאכל (ו) קודש וי"ל דאיסור נבילה נמי לא חייל עד אחר הזריקה דנפקא איסור מעילה דלא חייל איסור נבילה על איסור מעילה דמחיר מיניה כי היכי דמחיר איסור מעילה מאיסור גיד כדאמר בפרק גיד הנשה (חולין דף קא. ושם) ותע"ג דבר קפרא דסמעתין אית ליה בריש מעילה (ד' ה.) דהיתר זריקה שניו ומשגרלה לזריקה נפיק מידי מעילה מ"מ איסור (ז) איכא עד שיחרוק הלכך לא חייל איסור נבלה עד אחר זריקה א) ועוי"ל דבר קפרא סבר דר"ש דסמעתין לטעמיה דאית ליה איסור זרות לפני זריקה דאמר התם במכות (דף יח:) דזר שאכל עולה לפני זריקת דמים לוקה ממש ולא משום זרות דכתיב גבי ואכלו אותם אשר כופר בהם דמשום ההוא לא נקי אפי' לר"ש כדאיתא בהדיא התם אלא מההוא קרא דלא תוכל לאכול בשעריך (דברים יב): **באיסור** בת אחת מיחייב תרתי. פי' בקונטרס דהא דקאמר לעיל חייב שתים כגון שבא עליו איסור אשת אח ואחות אשה כאחד ומשכחת לה ע"י שליח כדלקמן (דף לד.) והשתא הא דפליג עליה ר"ש דאמר אין חייב אלא משום אשת אח בלבד אע"ג דבבת אחת (ח) אשת אח דחמור חייל דאין לה היתר אחר מיתה אלא במקום יבום אבל אחות אשה שרי לאחר מיתת אשתו וכריתת דקתני אינו חייב אלא משום אחות אשה לא איירי בבת אחת דא"כ היה חייב משום אשת אח אלא בנשא מי ואח"כ נשא מת איירי והא דקאמר ר' חייא דר' יוסי בבת אחת מחייב תרתי לאו דוקא באיסור בת אחת אלא אפילו באיסור מוסיף כדמוכח בפ' אמרו לו (כריתות דף יד:):

(ט) **בר** קפרא סבר **לא** מיחייב **אלא חדא.** והכי דקתני ר"ש אומר אינו חייב אלא משום אשת אחיו בלבד דמשמע דמחייב ר' יוסי תרתי היינו לקוכרו בין רשעים גמורים ובאיחוד בריתא דאיירי בנשא מי ואח"כ נשא מת מודה בה בר קפרא דלר' יוסי חייב שתים דמודה ר' יוסי באיסור מוסיף כמו שפירש בקונטרס כדמוכח ממתני' דפ' אמרו לו וקשה לר"י דמשמע דבאיסור מוסיף חל טפי איסור על איסור מבאיסור בת אחת וכי מסקינן דמיפלגו באיסור בת אחת ואליבא דר"ש וחייב לר' חייא שתים באיסור בת אחת לר"ש ואפ"ה לית ליה איסור מוסיף דקתני לעיל אין חייב אלא משום אחות אשה ואר"י דבולאי איסור בת אחת עדיף אלא דסבר בר קפרא דדוקא באיסור בת אחת דהכא כגון אחות אשה וטומאה ושבת ונבילה (י) דלא חיילא היינו משום דהוהרה בהדי הכיא דלא אתרה שכן משמע לישנא דקאמר בר קפרא שבת לכל הותרה טומאה לכל הותרה משמע משום דהותרו לא חיילי ורבי חייא לית ליה האי סברא דדקאמר לכהנים הותרה ולא לזרים הלכך קאמר בסמוך דבבת אחת מחייב ר"ש שתים אע"ג דבאיסור מוסיף לא מחייב אלא אחת וכן משמע קצת לקמן דאיסור בת אחת עדיף טפי דקאמר השתא משום כולל מיחייב משום בת אחת מיבעיא ומאן דמחייב באיסור כולל היינו משום דמידי דהוה מאיסור מוסיף כדאמר בפ"ג דשבועות (דף כד: ושם) וא"כ עדיף נמי מאיסור מוסיף: **אצבעו** בסכין טמאה. שהיתה אצבעו תמוכה עד משהו אחרון דכשנגע בו הסכין נטמא ונעשה בעל מום: ואיסור

ומשכחת לה ע"י שליח כדלקמן (דף לד.) והשתא הא דפליג עליה ר"ש דאמר אין חייב אלא משום אשת אח בלבד אע"ג דבבת אחת (ח) אשת אח דחמור חייל דאין לה היתר אחר מיתה אלא במקום יבום אבל אחות אשה שרי לאחר מיתת אשתו וכריתת דקתני אינו חייב אלא משום אחות אשה לא איירי בבת אחת דא"כ היה חייב משום אשת אח אלא בנשא מי ואח"כ נשא מת דאיירי והא דקאמר ר' חייא דר' יוסי בבת אחת מחייב תרתי לאו דוקא באיסור בת אחת אלא אפילו באיסור מוסיף כדמוכח בפ' אמרו לו (כריתות דף יד:):

(ט) **בר** קפרא סבר **לא** מיחייב **אלא חדא.** והכי דקתני ר"ש אומר אינו חייב אלא משום אשת אחיו בלבד דמשמע דמחייב ר' יוסי תרתי היינו לקוכרו בין רשעים גמורים ובאיחוד בריתא דאיירי בנשא מי ואח"כ נשא מת מודה בה בר קפרא דלר' יוסי חייב שתים דמודה ר' יוסי באיסור מוסיף כמו שפירש בקונטרס כדמוכח ממתני' דפ' אמרו לו וקשה לר"י דמשמע דבאיסור מוסיף חל טפי איסור על איסור מבאיסור בת אחת וכי מסקינן דמיפלגו באיסור בת אחת ואליבא דר"ש וחייב לר' חייא שתים באיסור בת אחת לר"ש ואפ"ה לית ליה איסור מוסיף דקתני לעיל אין חייב אלא משום אחות אשה ואר"י דבולאי איסור בת אחת עדיף אלא דסבר בר קפרא דדוקא באיסור בת אחת דהכא כגון אחות אשה וטומאה ושבת ונבילה (י) דלא חיילא היינו משום דהותרה בהדי הכיא דלא אתרה שכן משמע לישנא דקאמר בר קפרא שבת לכל הותרה טומאה לכל הותרה משמע משום דהותרו לא חיילי ורבי חייא לית ליה האי סברא דדקאמר לכהנים הותרה ולא לזרים הלכך קאמר בסמוך דבבת אחת מחייב ר"ש שתים אע"ג דבאיסור מוסיף לא מחייב אלא אחת וכן משמע קצת לקמן דאיסור בת אחת עדיף טפי דקאמר השתא משום כולל מיחייב משום בת אחת מיבעיא ומאן דמחייב באיסור כולל היינו משום דמידי דהוה מאיסור מוסיף כדאמר בפ"ג דשבועות (דף כד: ושם) וא"כ עדיף נמי מאיסור מוסיף: **אצבעו** בסכין טמאה. שהיתה אצבעו תמוכה עד משהו אחרון דכשנגע בו הסכין נטמא ונעשה בעל מום: ואיסור

גליון הש"ס

גמ' אי נמי שחתך אצבעו. עיין תוספות דף ל ע"ב תד"ה לא לריכא: שם ר' חייא שקורי קא משקר. עיין שטשות דף כו ע"א תד"ה את לגן:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלא וכו' איסור דאזהרת מעילה: (ב) ד"ה מיחייב וכו' כגון דשוו שני אחיין שליח לקדש וכו' אלא בשלש כדלקמן הם"ל: (ג) ד"ה לא מיחייב אלא חדא וכו' מייב תרתי באיסור: (ד) ד"ה בעל מום וכו' קודם שהביא ב' שערות: (ה) תוס' ד"ה מאי וכו' דלא קאי הכי. ר"ב ומהר"ר משה תוכן דלהכי הוצרך ר' חייא לאשתבועי דלא ניחוש אשת אחיו ועשה אחותו איסור כולל היה ודוחק ע"ל דף לב ע"ב בתוס' ד"ה איסור: (ו) ד"ה אלא וכו' קרינן ביה וכל זר לא יאכל כי קדש הם וי"ל: (ז) בא"ד מ"מ איסור מעילה איכא עד שחרוק: (ח) ד"ה באיסור וכו' דבבת אחת הון אשת: (ט) ד"ה ובר קפרא וכו' אשת אח דעלמא דמחייב ר' יוסי: (י) בא"ד שבת וגבלה הוא דלא חילא הוהיא דהותרה בהכי:

תוספות ישנים

במאי קמיפלגי. דמאי דקאמר כשהותרה וכו' אין זה עיקר טעם דהא אפשר לומר בשני לגדין: באיסורי כולל מחייב תרתי. וא"ל הא דר' יוסי דלעיל דמחייב באשת אח ובאחות אשה ואיירי בין נשא מי ואח"כ נשא מת בין נשא מי. וא"ת והא קאמר אשת אח אינו עשרת אחוותו נדון באשת אחיו ואחותו איסור כולל הוא וא"כ לחייב בחמוטו בחמוטה. וי"ל דלאו בר מיחיל אחות כי אם לגבר קפרא. א"נ י"ל דהא דמחייב ר' יוסי באיסור כולל תרתי היינו (כשהיו) [כשהם] משם אחד כמו אשת אח ואחות אשה שהכל משום אחוה הוא. אבל בשני שמות כמו אחותו ואשת אחיו לא מחייב ר' יוסי. וא"ת והלא קאמר ר' יוסי גבי עבד זקן ונשאר מחייב שתים אע"ג דאיסור בת אחת אינו אלא אחד ואיסור כולל הוא דבר אחר אינו אלא אחד. אבל בשני שמות אבל בבת אחת אינו אלא אחד. ותירץ